

Verslagen discussieavond "Zijn we nu Zichtbaar Lesbisch Genoeg" 19-12-2011

COC Nederland en Stichting OndersteBoven geven sinds mei 2010 in een lesbische Alliantie met onder andere Zij aan Zij (This=Us) – ondersteund met een subsidie van OCW – een impuls aan de Lesbische emancipatie door het samenbrengen en combineren van de vele kleinschalige, en soms lokale activiteiten die vanuit de LBT-gemeenschap worden ondernomen. De alliantie wil de zichtbaarheid van LBT-vrouwen te bevorderen en vanuit een centrale positie de LBT-agenda behartigen.

De alliantie heeft de doelstellingen die ze zich voor deze periode stelde grotendeels gehaald. We zien dat het belang van lesbische zichtbaarheid steeds breder wordt erkend en dat de community in beweging komt en dat er steeds meer gebeurt in het land. OCW ondersteunt de alliantie nog eens voor 3 jaar bij haar landelijke inspanningen. Daarnaast zet de gemeente Amsterdam de komende drie jaar in op lesbische zichtbaarheid, door deze als een van de vijf pijlers in haar emancipatienota op te nemen.

In het debat 'Zijn we nu Zichtbaar Lesbisch Genoeg' dat de alliantie in samenwerking met SPE Amsterdam organiseerde kijken we, met Kim Wannet van SPE als moderator, terug en vooruit. Vera Bergkamp (COC) en Irene Hemelaar (OndersteBoven) zetten uiteen waarop de afgelopen 1,5 jaar is ingezet. Amsterdams wethouder Andrée van Es vertelt over het belang van de emancipatienota. Hierna volgen levendige gesprekken met zo'n 55 betrokken vrouwen met verschillende culturele achtergronden, verschillende leeftijden en zeer uiteenlopende visies.

Hierbij dienden de volgende vragen als uitgangspunt:

- Zijn we er al bijna met de emancipatie, sociale en zelfacceptatie van lesbische vrouwen? Of nog lang niet?
- Wat gebeurt er al en wat zou er (nog meer) moeten gebeuren?
- Door wie?
- Wat kan er beter / anders?

In een viertal discussies komen deze vragen in een verschillend perspectief aan de orde:

- Positie van biseksuele vrouwen binnen Lesbische beweging
- Belang van zichtbaarheid vanuit genderperspectief
- Meiden/vrouwen met een migrantenachtergrond
- De zichtbaarheid van LBT-vrouwen binnen de samenleving, de LHBT- en de vrouwenbeweging

Nieuwe inzichten en thema's vinden begin 2012 hun beslag in de plannen voor het project Zichtbaar Lesbisch 2.0 dat de Lesbische Alliantie de komende drie jaar landelijk zal uitvoeren. Ook zal het t.z.t. weer mogelijk zijn om voor nieuwe initiatieven die met een kleine ondersteuning gediend zijn, plannen in te dienen bij de alliantie (irene@stichtingondersteboven.nl). Voor Amsterdamse zichtbaarheidsinitiatieven vindt op 9 februari een bijeenkomst plaats bij SPE waarna Lesbische initiatiefneemsters hun plannen kunnen indienen.

Thema 1 – Positie van biseksuele vrouwen binnen LesBische beweging

(On)zichtbaarheid

De labels 'lesbisch' en 'hetero' worden over het algemeen snel gegeven door buitenstaanders wanneer een vrouw respectievelijk een relatie heeft met een andere vrouw of een man. Ook biseksuelen zelf blijken vaak (onder druk van het homo-hetero denken) vaak niet voor hun geaardheid uit te komen. Vooral oudere biseksuele vrouwen met een monogame relatie noemen zich lesbisch of hetero, zo wordt geconstateerd.

SCP-onderzoek

Vera Bergkamp wijst op het onderzoek van het SCP uit 2010 (*Steeds Gewoner, Nooit Gewoon*) dat vermeldt dat biseksuelen op tal van aspecten af blijken te wijken van homomannen en lesbische vrouwen. Zo zitten bi's volgens dit onderzoek veel vaker in de kast, vooral de mannen. Bi-vrouwen komen volgens het SCP wat vaker voor hun geaardheid uit dan bi-mannen, maar toch openen zij hun kastdeuren nog steeds veel minder dan lesbische vrouwen. Hetzelfde onderzoek toont aan dat biseksualiteit onder jongeren een zo goed als onbekend verschijnsel is en biseksuele jongeren vaker dan homo- en lesbo-jongeren een zelfmoordpoging hebben ondernomen.

De onderzoeksresultaten worden niet door iedereen herkend. Zo ervaart Bianca Hagenbeek bij haar flirtationpubliek vooral positiviteit en kracht. Verder ervaart ze dat de meiden die op haar feesten komen minder behoefte hebben aan labels. Liever benoemen zij hun geaardheid niet of noemen ze zich 'openminded'.

Jantine van Lisdonk (nagestuurd) wijst erop dat de naam LesBische Alliantie de diversiteit van de groep (ook vrouwen die zich liever niet lesbisch of bi noemen, maar bijvoorbeeld gay of geen label) niet helemaal weerspiegelt. Ze stelt een term voor die gericht is op een bredere groep, bijv. les bi gay, LGB- of LGBT-vrouwen.

Polygame biseksuelen

Specifieke aandacht wordt tijdens de bijeenkomst gevraagd voor polygame biseksuelen die met 2 partners wensen te huwen. Dit is strafbaar in Nederland.

Hoe vergroten we de zichtbaarheid van biseksuele vrouwen ?

Het publiek is het erover eens dat voorlichting op scholen erg belangrijk is. Vera Bergkamp wijst erop dat voorlichting over seksualiteit en seksuele diversiteit verplicht wordt gesteld in het onderwijs.

Ook andere activiteiten die gericht zijn op (zelf)acceptatie en bewustzijn vindt het publiek belangrijk.

Oproep ideeën activiteiten

Attendering op programmafonds

Mogelijkheden bij SPE

Thema 2 –Belang van zichtbaarheid vanuit genderperspectief

Ben je lesbisch of doe je lesbisch? Moeten we af van stereotypen die kleven aan vrouwen en mannen, of van de man/vrouw hokjes zelf. Zouden we meer moeten opgaan in het groter geheel als lesbiennes, in plaats van ons af te scheiden met eigen clubs, feesten, ontmoetingen?

Vrouw: Als we de term 'vrouw' loslaten, is er een risico dat we als vrouwen in maatschappelijk debat helemaal niet meer worden gehoord.

Doen vs zijn: Bij het geven van voorlichting is het al zo moeilijk om de deelnemers te overtuigen dat 'je' homo, hetero, bi of trans bent en dat het geen keuze is. Als mensen vinden dat ze niet 'zijn', maar enkel 'doen', wordt het helemaal lastig

We kunnen alleen op de juiste manier zichtbaar zijn als verschillende soorten vrouwen de hokjes doorbreken.

De wetenschappelijke kip-ei-worsteling. Moeten we eerst definiëren wat mannenlijk/vrouwelijk (in uitingen) is, voordat je een stappen zet? Of gewoon gaan en tegelijkertijd de discussie voeren?

Waarnaartoe? Eindpunt is dat we allemaal onszelf willen zijn of dat nu vanuit lesbisch of genderperspectief is. Het ideaal jezelf te kunnen zijn kan worden bereikt via verschillende routes, door je juist te onderscheiden en (bij gelegenheid) af te scheiden, maar ook door juist te integreren. Een sluit ander niet uit.

Iconen. Zichtbaarheid van vrouwen die zich benoemen als LBT-vrouwen is nodig voor degenen die nog zoekend zijn, rolmodellen en iconen op allerlei fronten. Alle diversiteit moet zichtbaar zijn waardoor hokjes kunnen verdwijnen.

Door het bestaan van het hokje lesbisch, kun je kiezen op welke manier je zichtbaar kan en wilt zijn. Er is verschil tussen de strategie voor zichtbaarheid en individueel zijn wie je bent.

Wat in elk geval nodig is:

Meer rolmodellen. Te ondernemen acties vanuit genderzichtbaarheids-perspectief

"We" maken een lijst met "mediageile" vrouwen, m.a.w. een groep van totaal verschillende vrouwen die met een diversiteit aan LBT-beleving (doen/zijn) in de media willen treden. Iedereen die niet aan de conventies voldoet, moet juist zichtbaar zijn, om stereotypen te doorbreken.

Meer Company Pride in het MKB. Company Pride Platform richt zich op multinationals, maar er zou ook zoiets moeten komen voor MKB. FNV zou hier ism CPP een rol in moeten spelen.

Deze discussie vaker voeren. Zorgen voor een podium waar dit soort bijeenkomsten vaker gehouden kan worden.

Smoelenboek, een contactgids met profielen van LBT-vrouwen. Wie houdt zich waar mee bezig, → voor de zichtbaarheid naar elkaar toe en vindbaarheid van elkaar. Zou bijvoorbeeld een groep kunnen zijn op linked-in.

Thema 3 – Meiden/vrouwen met een migrantenachtergrond

Zulile Blinker geeft aan dat het nodig is om meer verhalen te vertellen van lesbische en biseksuele vrouwen uit de migrantengemeenschap in een vorm die bij de huidige tijd past. Dit met als doel raakvlakken te vinden en te empoweren. Geschiedenis beschrijven hoort daar volgens Zulile bij, om duidelijk te maken dat homo- en biseksualiteit iets zijn van alle tijden. "Voorouders hebben ook een manier gevonden, dus waarom jouw ouders dan niet?"

Daarbij moet volgens diverse aanwezigen ook aandacht zijn voor het feit dat definities vaak cultuurgebonden zijn. Als voorbeeld wordt onder meer de mati-cultuur genoemd in Suriname, waarbij de nadruk veel meer wordt gelegd op de activiteit dan op de identiteit. Ikram Daraoui noemt de Marokkaanse cultuur, waarin volgens haar nauwelijks tot geen geschiedenis is beschreven van Marokkaanse lesbische vrouwen.

Elena Ponzetti zou in de maatschappelijke discussies in Nederland graag ook meer aandacht zien voor lesbische en biseksuele vrouwen uit bijvoorbeeld Oost-Europa en Zuid-Europa. Dit omdat hierin vooral de sociale acceptatie van niet-westerse les/bi vrouwen wordt besproken en aandacht voor lesbische migranten vanuit Europa vaak ontbreekt.

Aanpak

De aanwezigen zijn het erover eens dat er samengewerkt moet worden aan de zichtbaarheid van lesbische en biseksuele rolmodellen uit migrantengemeenschappen. Dit kan volgens het publiek door multiculturele events van LetsBeOpen, een portal met video-portretten die worden gemaakt door de Lesbische Alliantie en/of documentaires en video-clips.

Oproep ideeën activiteiten

Attending op programmafonds

Mogelijkheden bij SPE

Thema 4 – De zichtbaarheid van LBT-vrouwen binnen de samenleving, de LHBT- en de vrouwenbeweging

Verbinding, veiligheid en zichtbaarheid zijn de hoofdthema's in dit debat.

Het gebruik van LHBT in plaats van homo in samenstellingen als homobeweging, homo-emancipatie biedt geen voorwaarde dat daadwerkelijk de hele groep lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders wordt bedoeld in de uitvoer van taken. Het gebruik van de term LHBT leidt tot bewustwording. De vrouwen hebben **zélf** een rol om de L zichtbaar te maken

Er is verschil van opvatting of het wel zo slim is om 'eigen' lesbiese groepen te vormen (feestjes te vieren, hobbies te beoefenen). Moet je niet gewoon onderdeel uitmaken van het geheel. Voor sommigen is een 'eigen' groep alleen belangrijk in de beginfase van coming out. Voor anderen is het altijd belangrijk.

Er is een verschil tussen jezelf kunnen / willen zijn en strategie, dus hoe bereiken we het, hoe creëren we de mogelijkheid hiertoe? Zichtbaarheid van lesbiese vrouwen kan ook worden bewerkstelligd door subtiele strategieën. Zo zorgde een van de aanwezigen dat er een man/vrouw poloteam bij de zwemclub werd opgericht die ook nog eens aan officiële wedstrijden kon meedoen.

Zo kun je ook zoeken naar verbindingen die niet in eerste instantie logisch zijn. AsvGay werkte bijvoorbeeld samen bij een activiteit met christelijke studentenverenigingen. Stichting OndersteBoven initieerde een stapavond met jongeren van Marokkaanse afkomst. Het gaat om acceptatie, daarom is mengen zo belangrijk, want dat bevordert de acceptatie.

Als je alleen roze groepen of LBT groepen organiseert, verdwijnt de verbinding. Je moet juist 'infiltreren' onder de hetero's en op die manier acceptatie bereiken. Strijdlust moet blijven.

Om die reden moeten we zelf verantwoordelijkheid nemen, meebesturen, aan de knoppen draaien. Want momenteel zijn er binnen de LHBT-beweging meer mannen dan vrouwen actief.

Ook op het werk zijn homomannen meer zichtbaar dan lesbiese vrouwen. Het zou goed zijn de verschillende krachten te bundelen (mooie verbinding met company pride).

Tania Barkhuis merkt op: In de mijnen werd vroeger een 'kanarie' gebruikt om te testen of de lucht giftig was. Als binnen bedrijven en organisaties gezegd wordt dat er geen LHBT's werkzaam zijn dan is de lucht er giftig voor LHBT's. Het is een signaal dat er iets moet gebeuren in beleid en in zichtbaarheid.

Binnen het bedrijfsleven zijn we er dus nog niet. Omgeving veilig maken om als men uit de kast wil komen, dat het dan ook kan. FNV, Company Pride platform en gemeentelijke instellingen (onderwijs) meer samenwerken. Maar ook opleidingen moeten aandacht aan LHBT besteden, zodat het automatisch op de werkvloer doorwerkt.

En belangrijk bij dit alles: We mogen zélf niet mensen buitensluiten die niet zichtbaar willen zijn.

Vraag

- Is er sprake van een generatiekloof in het denken tussen de twintigers en veertigplussers?

Wensen

- Het programmafonds van de Lesbische Alliantie moet nog bekender worden gemaakt onder de doelgroep, waarbij bi's ook benaderd moeten worden.
- SPE: voor Amsterdam vergelijkbaar potje geld, voor organisaties die iets met dit thema willen 9 februari lesbische zichtbaarheid start. Initiatieven worden verzameld, waarna de indieners bepalen welke initiatieven (deels) gefinancierd zullen worden.

LesBische Zichtbaarheid. Wat kun je zelf doen deze te bevorderen?

- Stuur je foto in voor het doorlopende Look-at-me project van Pride Photo Award.
<http://www.pridephotoaward.org/look-at-me>